

Ислам Грчки је насељено мјесто у Равним Котарим, у сјеверозападном дијелу Далмацијеа. Административно припада граду Бенковцу у Задарској жупанији. Већина становништва се бавила пољопривредом, посебно воћарством.

У Исламу Грчком се налази православна [црква Светог Георгија](#) подигнута 1675. године.

Карта

```
{mosmap  
width='500'|height='400'|lat='44.167399'|lon='15.459236'|zoom='14'|zoomType='Small'|zoomNe  
w='0'|mapType='Satellite'|showMaptype='0'|overview='0'|text=""|lang=""}
```

Историја

Само име села говори о његовом српском наслеђу; по легенди, Ислам је добио то име због тога што је на подручју села била најистуренија и најзападнија тачка пробоја ислама, тј. Турака у Далмацији у средњем вијеку. Придјев „Грчки“ означава да је село насељено хришћанима грчког обреда, тј. православцима, док је оближње село Ислам Латински насељено углавном католицима, као што се види из имена. Ислам Грчки је у прошлости био јако упориште Ускока, који су се за рачун Млечана борили против турског освајача. Један од најчувенијих српских јунака из тог времена, Стојан Јанковић, је рођен у Исламу, одакле је и кретао на војне походе широм Далмације. Кула Јанковића, утврђење у којем је живио Стојан и његови потомци, још стоји у Исламу, мада је оштећена током рата. Кула је у власништву породице Јанковић и сродничке породице Десница (чији је изданак и књижевник [Владан Десница](#)) остала све до друге половине 20. вијека. Стојан Јанковић је такође поред куле саградио 1675. и [цркву Светог Ђорђа](#), свог крсног имена, мада је већина Исламљана због географског положаја и оронулости ове цркве припадала парохији Светог Илије у оближњем Кашићу. Обе цркве су тешко оштећене у последњем рату.

Ислам Грчки је у 20. вијеку, због оклуђења од претежно хрватских села, добио репутацију као својеврсно српско упориште у том дијелу Равних котара. У Другом свјетском рату Ислам, Кашић и Смоковић су били јака упоришта четника, који су већином крајем рата прешли у редове партизана и наставили борбу против околних усташких села. Касније, за вријеме буђења српског национализма, Ислам Грчки је 1986. године

угостио чланове САНУ којима није било дозвољено да предавање са осјетљивом тематиком српско-хрватских односа и историје одрже у Задру. Локални Хрвати су тада Ислам већ прозвали „Мала Србија“.

Грађански рат у Хрватској

У грађанском рату деведесетих, село је брзо постало упориште крајишких Срба и једна од главних база за одбрану српског народа. Ислам Грчки је страдао у операцији хрватских снага Равни котари-Масленица у јануару 1993. године. Село је сасвим запаљено и срањено са земљом, комплетно становништво је избјегло, а живот је изгубило 15 цивила и 14 војника из села, укључујући ту и заробљенике, старце и непокретне[1]. Данас је Ислам Грчки једно од села са најмањим бројем повратника и најслабијом ратом повратка од свих српских села у Далмацији. Попис из 2001. забиљежио је 108 становник, од тога 100 Хрвата и само 5 Срба. Велики број избјеглих Исламљана је нови дом пронашао у Аустралији, посебно у Сиднеју [2].

Демографија

У следећој табели су дати подаци о броју становника од 1857. до 1953. године [3]:

1857	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1931	1948	1953.
480					665[нп.1]			561	552

Према попису из 1991. године, Ислам Грчки је имао 1.139 становника, од чега 991 Срба, 107 Хрвата и 41 осталих. У наредној табели су наведени подаци из пописа становништва опредељених по народностима, вршених у ФНРЈ, односно СФРЈ од 1961. до 1991 [4][5][6][7]:

Година	Укупно	Срби	Хрвати	Југословени	Остали
1961.				-	-
1971.				1400	124
				1262	124

1981.	1239	1066	90
1991.	1139	991	107

Презимена из Ислама Грчког

- Алавања - Православци, славе Св. Јована и Аранђеловдан
- Баљак - Православци, славе Лазареву Суботу
- Богдановић - Православци, славе Св. Јована
- Вишић - Православци, славе Ђурђевдан
- Вујанић - Православци, славе Ђурђевдан
- Вучковић - Православци, славе Лазареву Суботу
- Гагић - Православци, славе Ђурђевдан, Св. Николу и Лазареву Суботу
- Девић - Православци, славе Св. Јована
- Десница - Православци, славе Св. Николу
- Деспот - Православци, славе Св. Николу
- Допуђ - Православци, славе Св. Јована
- Драгаш - Православци, славе Св. Јована
- Драгичевић - Православци, славе Св. Николу
- Драча - Православци, славе Св. Стефана и Аранђеловдан
- Дуброја - Православци, славе Св. Јована
- Ђаковић - Православци, славе Ђурђевдан
- Јокић - Православци, славе Ђурђевдан и Св. Николу
- Калапаћ - Православци, славе Св. Стефана
- Калуђеровић - Православци, славе Ђурђевдан
- Каран - Православци, славе Св. Николу
- Катарић - Православци, славе Ђурђевдан
- Катић - Православци, славе Св. Стефана
- Кнежевић - Православци, славе Св. Јована
- Кожул - Православци, славе Св. Николу
- Кончаревић - Православци, славе Св. Николу
- Кужет - Православци, славе Аранђеловдан

- Лакић - Православци, славе Св. Николу и Ђурђевдан

- Лацмановић - Православци, славе Ћурђевдан
- Матић - Православци, славе Аранђеловдан
- Медић - Православци, славе Св. Стефана
- Милић - Православци, славе Св. Николу
- Мишковић - Православци, славе Ћурђевдан
- Млинар - Православци, славе Св. Николу и Св. Василија
- Мркић - Православци, славе Аранђеловдан
- Мушковски - Православци, славе Аранђеловдан
- Нонковић - Православци, славе Св. Јована
- Обрић - Православци, славе Аранђеловдан
- Олујић - Православци, славе Аранђеловдан и Св. Николу
- Остојић - Православци, славе Св. Јована
- Пантелић - Православци, славе Св. Јована
- Пршо - Православци, славе Лазареву Суботу
- Пуповац - Православци, славе Ћурђевдан
- Стегњаја - Православци, славе Св. Јована
- Суботић - Православци, славе Св. Јована
- Тодоровић - Православци, славе Св. Јована
- Тркуља - Православци, славе Св. Јована
- Ћосо - Православци, славе Ћурђевдан
- Узелац - Православци, славе Ћурђевдан
- Чепрња - Православци, славе Св. Јована
- Шекез - Православци, славе Св. Стефана Дечанског
- Шљевица - Православци, славе Аранђеловдан
- Шушак - Православци, славе Св. Јована

Напомене

1. нп.1 За 1869. годину попис садржи податке за насеље Доњи Кашић.

Референце

1. 1.^ Веритас: Документационо информациони центар (www.veritas.org.rs)
2. 2.^ Српска дијаспора: [Деца памте своје корене](#) .
3. 3.^ Државни завода за статистику Републике Хрватске: Насеља и становништво РХ од 1857-2001. године, Загреб, 2005.
4. 4.^ Савезни завод за статистику и евиденцију ФНРЈ, попис становништва 1961. године.
5. 5.^ Савезни завод за статистику и евиденцију СФРЈ, попис становништва 1971. године.
6. 6.^ Савезни завод за статистику и евиденцију СФРЈ, попис становништва 1981. године.
7. 7.^ Савезни завод за статистику и евиденцију СФРЈ, попис становништва 1991. године.

